

МОДЕЛЮВАННЯ ПРОЦЕСІВ ПЕРЕХОДУ ДО ДВОРІВНЕВОЇ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ

К. е. н. Л.П. Якімова

Донбаський державний технічний університет
Україна, м. Алчевськ
l_p_yakimova@mail.ru

Концепцію дворівневої системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, яка складається з солідарного (Рівень I) та накопичувального (Рівень II) рівнів, було ухвалено у 2003 році Законом України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування». Разом з тим, механізм запровадження накопичувального рівня визначено лише у 2011 році Законом України «Про заходи щодо законодавчого забезпечення реформування пенсійної системи». Тому в умовах, коли питання щодо запровадження Рівня II перейшло у практичну площину, аналіз особливостей переходу від солідарної пенсійної системи до змішаної, оцінка впливу такого переходу на фінансову стабільність національної пенсійної системи та рівень державних пенсій, вироблення практичних рекомендацій щодо політики переходу – завдання, що потребують негайного розв'язання.

З метою створення теоретико-методологічного базису для розв'язання зазначених завдань розроблено довгострокові сценарні прогнози розвитку системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування за моделями динаміки, запропонованими в [1], за умови запровадження накопичувальної системи 01.01.2013 р., як пропонується урядом.

Генерація розроблених сценаріїв характеризує перехідний процес наступним чином. За рахунок відволікання коштів із Рівня I збільшується дефіцит бюджету Пенсійного фонду України (ПФУ), що спричиняє зниження коефіцієнта заміщення для учасників (Рівня I), за умови збереження бездефіцитності бюджету ПФУ. Для учасників обох рівнів коефіцієнт заміщення із Рівня I ще більше скорочується, але при цьому накопичується

пенсія у Рівні II, розмір якої залежить від ефективності його функціонування. Сукупний коефіцієнт заміщення заробітної плати державною пенсією для перших пенсіонерів накопичувального рівня за віком (2038 р.) при песимістичному сценарії складе 30,4%, при оптимістичному – 46,6%, а в разі не впровадження Рівня II – 41 %. В умовах сформованої накопичувальної системи (2050 р.) коефіцієнти заміщення дорівнюватимуть 26,0%, 61,9% і 34,6% відповідно.

Отримані результати демонструють той факт, що в умовах несприятливого фінансового ринку функціонування тільки накопичувальної системи не дозволить забезпечити прийнятний коефіцієнт заміщення. Саме з такою проблемою зіткнулися країни, що прийняли в якості моделі пенсійного забезпечення накопичувальну систему повністю відмовившись від солідарної, так звану, «чилійську модель». Майже тридцятирічний досвід функціонування такої моделі показав, що для отримання задовільного коефіцієнта заміщення однієї накопичувальної пенсії мало, пенсійна система повинна бути багаторівневою, поєднувати у собі накопичувальні та солідарні принципи.

Разом з тим, моделювання перспектив розвитку системи пенсійного забезпечення України за сценаріями, які передбачають лише параметричні реформи солідарної системи, свідчать про можливість дістати коефіцієнт заміщення на рівні 30-35%, що явно недостатньо. Тому, для забезпечення прийняттого коефіцієнта заміщення необхідно прискорення процесу структурного реформування системи пенсійного забезпечення: впровадження Рівня II та стимулювання добровільної участі громадян та роботодавців в системі недержавного пенсійного забезпечення.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Даніч В.М. Сценарний прогноз розвитку системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування / В.М. Даніч, Л.П. Якімова // Моделирование социально-экономических систем: теория и практика: Монография / Под ред. В.С. Пономаренко, Т.С. Клебановой, Н.А. Кизима. – Х.: ФЛМ Александрова К.М.; ИД «ИНЖЭК», 2012. – С. 297-309.